

dr. Aleš Dobnikar
**Iz krize se poskušamo
kaj naučiti**

Iz krize se poskušamo kaj naučiti

Dr. Aleš Dobnikar je postal direktor Direktorata za e-upravo in upravne procese na Ministrstvu za javno upravo septembra letos. Pred tem je bil na Ministrstvu za javno upravo vodja Službe za mednarodne odnose, ki je med drugim pokrivala tudi mednarodne programe s področja IKT. Predava kot docent na Univerzi na Primorskem. Z informatiko v javni upravi je stopil v stik že leta 1998, ko se je zaposlil na takratnem Centru vlade RS za informatiko.

Za začetek nas zanima, kakšna je vloga Ministrstva za javno upravo (MJU) z vidika informatizacije javne uprave. Ali se skozi leta kaj spreminja?

Vloga tega ministrstva je, da skrbi za informatiko v najširšem pomenu besede, tako v državni upravi kot tudi v lokalni samoupravi, iz tega okvira pa sta v celoti izključeni policija in vojska. MJU nastopa na nek način kot horizontalni ponudnik storitev informatike na vseh ravneh, od komunikacijske infrastrukture, ki povezuje 2200 lokalnih omrežij na 1100 različnih lokacijah, skupne podatkovne infrastrukture – podatkovnih baz, do aplikacijske infrastrukture in razvoja novih elektronskih storitev v javni upravi. Z letošnjim letom je dobilo MJU tudi koordinativno vlogo pri pripravi načina financiranja oz. pri pripravi proračuna, ki se ne deli več kot do sedaj po posameznih ministrstvih, ampak po programih; za naslednji dve leti se tako določajo prioritete na tem področju tudi skozi način proračunskega financiranja.

V pripravi je kar nekaj novih projektov, omenil bi zgolj nekatere, ki so najbolj medresorski – pri tem bi poudaril, da večji projekti danes seveda niso več vezani na posamezni resor, da to niso samo projekti MJU, saj gre za povezave – pa ne samo v tehnološkem, veliko bolj v normativnem ter v vsebinskem smislu – med različnimi institucijami pa tudi med državami. Za začetek bi omenil t. i. projekt e-zdravje, pa e-socialo, ki vključuje 23 različnih institucij, projekt Enotne kontaktne točke kot implementacijo EU Direktive o storitvah, elektronsko javno naročanje in elektronske račune ..., seveda pa je za zaključevanje komunikacijskega kroga s strankami (z državljanji, s podjetji, z drugimi državami) potrebno vzpostaviti zanesljivo in varno e-komunikacijo v povezavi z ustreznim zagotavljanjem osebne e-identitete,

nenazadnje pa zagotoviti tudi ustrezno arhiviranje elektronskih dokumentov.

Kakšna so letna vlaganja v IT na ravni Vlade RS? Kakšno je razmerje med opremo in rešitvami?

Če govorimo samo o proračunskih sredstvih, je ta trenutek, v času recesije, razmerje med vzdrževanjem in razvojem v večini na strani vzdrževanja, saj je večina proračunskih sredstev namenjena za operativno delovanje in redno vzdrževanje obstoječega stanja. Za nove razvojne projekte pa smo kljub temu uspeli pridobiti določena evropska sredstva, in sicer v višini 85 % vrednosti projektov, lastni vložek iz integralnih proračunskih sredstev pa je pri tem predstavljen kot sofinanciranje v višini 15 %. Ko smo pripravljali proračun za naslednji dve leti, smo izhajali iz treh prioriteta – prva prioriteta je nemoteno operativno delovanje obstoječe infrastrukture ter nudenje storitev, nujnih za

delovanje državne oz. javne uprave. Drugo in tretjo prioriteto pa so predstavljali novi projekti oz. razvoj. Pri tem je bilo na drugem mestu zagotavljanje 15 % proračunskih sredstev kot sofinanciranje 85% vložku EU v novih projektih, tretja prioriteta pa so bili razvojni projekti, financirani izključno iz integralnih sredstev – te ravni pa nismo dosegli zaradi trenutno slabe ekonomsko-finančne situacije in posledično omejenih proračunskih virov. Vendar pa je že z drugo prioriteto zagotovljeno, da razvoj na tem področju ne bo zamrl.

Ali ste zadnje čase spreminjali tudi strategijo razvoja?

Vsekakor prihaja do stalnih analiz in posledično spremembe prioriteta, kar pa ni samo vpliv trenutne recesije. Ta ekonomsko-finančna situacija je samo pospešila ta proces. V tem letu je bila sprejeta Strategija razvoja e-uprave, v pripravi je Akcijski načrt. Dejstvo

Direktorat za e-upravo in upravne procese

Direktorat za e-upravo in upravne procese na Ministrstvu za javno upravo zagotavlja delovanje centralne in lokalne informacijsko komunikacijske tehnologije v subjektih javne uprave ter skrbi za razvoj in vzdrževanje projektov e-uprave s ciljem približevanja storitev državljanom in gospodarstvu. Prav tako direktorat izvaja naloge na področju uvajanja principov boljše zakonodajne politike, upravnih procesov in uvajanju standardov kakovosti v širši segment javne uprave. S ciljem sodelovanja na področju e-uprave v mednarodnih okvirih direktorat opravlja aktivnosti, ki izhajajo iz mednarodnih dokumentov in strategij.

pa je, da so novi razvojni projekti usmerjeni v pričakovane koristi, ki izhajajo iz projekta, v primerjavi z vložkom. Zelo so izpostavljeni t. i. »cost-benefit« kriteriji in predvsem se osredotočamo na projekte, ki imajo kar največjo končno dodano vrednost. Seveda pa ta kriterij ni edini temelj za konkretne korake, usmeritve in vizije nadaljnega razvoja na področju informatike, saj gledamo tudi na širši pomen razvoja informatike v državni upravi in Sloveniji – drugače povedano, tudi v dani situaciji poskušamo držati to področje v čim boljši »kondiciji«, kar je ključno za stabilen razvoj družbe in moramo kot državna institucija skrbeti tudi za to plat.

Ministrstvo za javno upravo je glavni soustanovitelj Centra za podporo razvoja e-upravljanja (CeGD) za Jugovzhodno Evropo. Kakšen je bil namen in kakšni so cilji tega centra?

CeGD je bil zamišljen kot promocija e-upravljanja v širšem pomenu, kot stičišče vseh idej, dobrih praks v regiji in tudi širše, pa tudi kot prostor za razširjanje teh idej v JV Evropi in na področju Z Balkana. Da je bila Slovenija ob iniciativi za ustanovitev tega centra izbrana s strani takratnega Pakta

stabilnosti za gostiteljico, kaže na stopnjo razvoja in prepoznavnosti Slovenije na tem področju. Vlada je le eden od soustanoviteljev, tudi zasebni sektor je vključen v to delovanje, gre pa seveda tudi za promocijo slovenskega gospodarstva v celi regiji. Center živi približno leto in pol in mislimo, da bo uspešno stičišče vseh teh idej ter medsebojnega prenosa dobrih praks v tem geografskem prostoru. Nekateri dosežki na področju informatizacije javne uprave v Sloveniji so zelo odmevni in priznani tudi v Evropi in širše. Kakšna je vaša ocena stanja na področju IKT v EU? Slovenija je relativno zelo dobro uvrščena že ves čas. Prvi razlog je ta, da je zelo zgodaj začela s sistematičnim razvojem informatizacije v upravi. Druga ključna stvar je, da je Slovenija relativno majhna država in s tem lažje povezljiva in bolj fleksibilna, seveda govorim predvsem v normativnem, vsebinskem in postopkovnem pogledu, saj tehnologija dandanes ni več omejitve glede geografskih razsežnosti. Tretji razlog pa je ta, da smo se zgodaj zavedli, da informatika ni ključna za nov razvoj in nove storitve ter da smo začeli razmišljati širše, predvsem s postopkovnega in vsebinskega zornega kota – v prvi vrsti poskušamo vsako

zadevo pogledati s tega stališča, najprej poenostaviti ali ukiniti nepotrebne korake in procese ter šele nato uvesti t. i. moderne informacijsko-komunikacijske tehnologije v te poenostavljene procese. Dobra uvrstitev Slovenije se kaže tudi v najnovejši analizi s strani EU, ki je bila predstavljena na ministrski konferenci novembra letos Švedskem, posvečeni e-upravi, seveda pa je potrebno posebej omeniti prvo nagrado Združenih narodov za projekt eVEM za gospodarske družbe, ki jo je Slovenija oziroma Ministrstvo za javno upravo dobilo junija letos.

Interoperabilnost je pomembna tema v EU. Kako je Slovenija pripravljena na ta izziv?

Interoperabilnost je termin, ki je zadnje čase zelo popularen v EU, v osnovi pa definira povezljivost na vseh ravneh. Ne morem reči, da je to za Slovenijo nekaj novega – pri nas to impliciramo že kar nekaj časa, smo registrsko usmerjena država, kjer se aplikacije in podatki »pogovarjajo« med sabo, stvari poskušamo čim bolj koncentrirati oz. povezati – sledimo konceptu vse-na-enem-mestu – seveda predvsem s stališča uporabnikov naših storitev. Razlika je v tem, da se v zadnjem času skupaj z drugimi državami v EU tega lotevamo

»Outsourcing je pogosto nuja in ima lahko veliko dodano vrednost.«

sistematično na vseh ravneh in usklajeno z drugimi.

Mnenja o outsourcingu so precej deljena.

Kaj menite vi – katere poslovne dejavnosti so primerne za outsourcing, katere pa ne?

Outsourcing je pogosto nuja in ima lahko veliko dodano vrednost, poslužujemo se ga tudi v javni upravi, podobno kot v drugih okoljih predvsem na področjih, ki jih z lastnim kadrom ali zaradi specifičnosti področij ne moremo sami pokriti in to niti ne bi imelo posebnega smisla. Jasno je, da mora biti ustrezno pogodbeno in sistemsko urejen. Imamo sicer tudi Zakon o javno-zasebnem partnerstvu, ki pa v Sloveniji ni zaživel v večji meri. Razlika med javno-zasebnim partnerstvom in outsourcingom pa je načeloma majhna, saj gre v obeh primerih za neko pogodbeno razmerje, razlike so v (začetnem) vložku oz. času trajanja tega partnerstva. Vsekakor pa je za uspešno sodelovanje ključno pošteno, odprto in transparentno delovanje, ki edino na daljši rok prinaša koristi obema stranema.

Kako se svetovna finančna in gospodarska kriza odraža na vašem področju in kako bo to vplivalo na izvajanje strategije razvoja javne uprave v prihodnjih letih?

Kriza ima seveda vpliv tudi na državno upravo, ki ne more biti izolirana od ostale družbe, kar se v prvi vrsti vidi skozi razpoložljiva proračunska sredstva. Eden od velikih problemov je tudi pomanjkanje ustreznega števila kadrov za izvedbo vseh projektov, ki se koncentrirajo okrog našega Direktorata. Seveda pa moramo zelo intenzivno nižati stroške povsod, kjer je to možno. Pri tem seveda ne moremo izključiti niti naših strank niti partnerjev in stalno apeliramo na njih, da se obnašajo in ravnaajo enako, saj smo vsi v podobni situaciji. Poskušamo čim bolj neboleče prebroditi trenutno situacijo in se nenazadnje iz te krize tudi kaj naučiti.

Informatizacija javne uprave je tesno povezana s prenavo – poenostavitvijo poslovnih procesov. Kako uspešni ste na tem področju?

Kot že omenjeno, je Direktorata za e-upravo in upravne procese na MJU sestavljen iz dveh ključnih segmentov: prvega, ki pokriva informatiko v celoti, tu mislim od infrastrukture do razvoja novih storitev, in ki ga predstavlja ime »e-uprava«, ter drugega, ki je predstavljen

z imenom »upravni procesi«, ki bi ga na kratko lahko predstavil kot segment za pripravo boljših predpisov: odpravo administrativnih ovir, poenostavitve postopkov, priprave boljše zakonodaje, uveljavljanje kakovosti v javni upravi ... Informatizacija kot samostojen segment seveda ne more opravljati svoje funkcije uspešno, če je normativni oz. vsebinski del neživiljenjski, birokratski, preveč zapleten za uporabnike. Zato je vloga priprave boljših predpisov v začetni fazi tisti ključni segment, ki naredi te postopke bolj prijazne za uporabo, implementacija z modernimi tehnologijami pa zagotavlja dodano vrednost in ustrezne sinergične učinke pri razvoju.

Kje vidite slovensko e-upravo čez 5, 10 let?

Če jo primerjamo z drugimi državami, tam, kjer ji je mesto, se pravi na vrhu. Z nacionalnega

stališča pa seveda v nujenju dobrih storitev našim strankam – državljanom, podjetjem, v ustrezno podporo internemu delu in tudi v tvornem sodelovanju z drugimi državami. Še bolj poskušamo okrepiti medresorsko sodelovanje in sodelovanje z gospodarstvom skozi razna združenja, veliko pa delamo tudi na mednarodni promociji in pomoči slovenskemu gospodarstvu v tujini. Po drugi strani poskušamo okrepiti sodelovanje t. i. trojčka gospodarstvo-raziskovalna sfera-javna uprava, katerega stalno sodelovanje je osnovno zagotovilo za strateško poslanstvo in razvoj na tem področju.

»Kriza ima seveda vpliv tudi na državno upravo, ki ne more biti izolirana od ostale družbe.«